

On són els Miró de la ciència?

Xavier Duran creu que si bé és cert que no hi ha científics catalans universals, tampoc existeix una atenció especial a tot allò que ve del món de la ciència.

Per què no hi ha científics catalans de talla universal? Per què, de la mateixa manera que tenim Dalí, Miró o Tàpies, no podem esmentar el nom d'un científic universalment reconegut? Són preguntes que es feia el president Pujol la setmana passada. És cert que no podem esmentar cap Miró de la ciència catalana, però potser no és tan exacte que siguem poc rellevants des del punt de vista científic.

Hauríem d'anar molt enrere en la història per trobar científics catalans que apareguin en gairebé qualsevol història de la ciència. Hem de remuntar-nos a Ramon Llull i a Arnau de Vilanova. Tot i un cert aire de llegenda de les seves vides, són noms indiscutibles.

Més recentment podríem esmentar Francesc Aragó, probablement el científic més reconegut dels Països Catalans. Nascut a l'Estagell, al Rosselló, al 1786 i mort a París al 1853, va ser un importantíssim matemàtic, físic, astrònom, divulgador científic i polític d'esquerres. És un nom essencial en la història de la ciència –i també de la política– de l'estat francès. Potser pel fet de ser de la Catalunya Nord una visió estreta de país oblidada que era català. Sigui com sigui, val la pena d'acostar-se a Estagell i veure el monument que hi té. És francament inusual que

un científic tingui un monument als Països Catalans.

Més endavant, el nostre país va afegir-se a la revolució industrial. Per això necessitava tècnics més que no pas investigadors bàsics. La història mostra que la major part de les recerques anaven adreçades a potenciar la indústria del país. I, de retruc, la vida dels ciutadans. Inclosos en un estat que no era precisament gaire comprensiu, en això de la ciència i de la tècnica –el segle XIX l'acabaren sense revolució industrial–, els nostres investigadors no tenien les condicions ideals ni el fons necessari per a fer gaires recerques. Tot i així, feren coses importants.

Precisament molts d'aquests noms es troben en l'obra presentada en l'acte en què el president Pujol va formular la pregunta del principi. Es tracta de dos volums editats per la Fundació Catalana per la Recerca i l'Institut d'Estudis Catalans, que recullen les biografies de 45 científics –tret de metges– dels Països Catalans, dels segles XIX i XX. Com tota tria, pot ser discutible. Però el fet important és que la vida i l'obra d'aquests 45 científics sumen 1.600 pàgines, en total. No devien pas fer, doncs, una obra irrellevant.

La resposta a la pregunta del president, en part, va arribar l'endemà de la presen-

tació. Un espai ínfim –o sovint nul– als diaris descrivia l'acte i es referia al llibre. Per què no hi ha científics universals? Ara matisarem la pregunta per donar-hi resposta, però si una obra com aquesta no mereix més que quatre ratlles a alguns diaris, no és estrany que la llavor científica tingui dificultats per a germinar.

Actualment tenim científics ben importants. Ramon Margalef i Jordi Sabater Pi són noms indiscutibles, de renom mundial en les seves especialitats. Manuel Cardona, Valentí Fuster i alguns altres són noms ben importants. Però la seva universalitat passa desapercebuda en un país on la cultura científica sembla importar poc –encara que a alguns els sembli que ja ocupa massa espai.

Potser per això omplim pàgines sobre els papers de Salamanca i deixem que només experts conscienciats, com Josep Gifreu o Andreu Mas-Collell s'alarmin amb el perill de quedar al marge de les autopistes de la informació. Penso, com el president, que la ciència es considera generalment com una cosa aliena al país. Si continuem amb aquesta desproporció entre l'alarma per un arxiu –molt valuós, això sí– i l'escassa atenció a la vertadera sobirania política i cultural del segle XXI, no sembla pas que això hagi de canviar a curt termini.

Xavier Duran

Un cara a cara de gos

Si Joan Lerma i Eduardo Zaplana refusen un debat televisat és perquè els pesa més la cautela que el coratge. Així ho veu J. J. Pérez Benlloch.

Un dels esdeveniments més esperats entre el gremi polític i el veïnat més polititzat del País Valencià és el debat televisat entre els dos màxims dirigents dels principals partits: Joan Lerma pel PSPV i Eduardo Zaplana pel PP. Es tractaria d'un combat estel·lar del qual, possiblement, no trauríem moltes coses en clar, però sí que ens dela-

taria la talla dialèctica dels contendents.

Però al meu parer ens quedarem amb les ganes. Cap dels dos gladiadors sembla disposat a barallar-se davant les càmares. Ambdós gallegen i s'autoproclamen guanyadors d'un eventual cara a cara, però ni llancen ni recullen el guant. És evident que es temen i, ara per ara, els pesa més la cautela que no el corat-

ge, els riscos d'una derrota que els llorens.

I és comprensible. L'actual president és qualsevol cosa tret d'un temerari. Al llarg de la seua escalada al poder –quasi tres lustres– no ha fet més de dos o tres colps de mà aventurats, encara que tampoc no ho van ser tant si s'analiza des de la perspectiva que ens atorga el temps. Si no pusil·lànim, sí que ha estat enorme-

ment prudent, quasi fins a la irritació. Com a jugador de pòquer seria un tediós *agarrat*, aquell que únicament aposta per emportar-se el plat.

Tanmateix, és evident que el seu dilatat trànsit pel govern li ha proporcionat suficients qualitats retòriques per acarar amb solvència reptes com aquest. Tant més, tractant-se d'un adversari a qui se li reputa de tendre per l'escassa experiència. Segons diuen els socialistes, el líder popular no resistiria ni cinc minuts sense delatar les seues mancances i, fonamentalment, el desconeixement del país, de la gent i dels problemes bàsics. S'ha d'afegir també que el molt honorable resulta més brillant i contundent en el cos a cos improvisat que en el recitat d'apunts i discursos de laboratori.

Però no es fia ni un pèl. La criatura ha madurat més de pressa del previst. Zaplana encaixa totes les intemperàncies sense descompondre's i arremet amb una bateria d'arguments notablement consis-

tents i acuradament centrats, molt més que els del seu cap nacional José Maria Aznar. No és un ninot i el caut de Lerma ja li ha pres el pols. "Si he de parlar de la meua comunitat amb algú és amb el senyor Aznar. L'altre no representa res", ha dit el president, llançant la pilota a la grada.

L'altre, el menystingut Zaplana, tampoc no afavoreix l'encontre, encara que ha deixat caure uns pocs desafiaments. Les seues reticències es basen en la bondat dels sondatges d'opinió, netament favorables per al seu partit. Ha de limitar-se a guanyar temps, convençut que corre al seu favor. No obstant això, crec que si no es manifesta més bel·licós en aquest trànsit és per la limitació de la llengua. No parlar valencià amb una mínima solvència li pesa com una llosa. Sols ara, i no quan va ser estudiant de la Universitat de València o alcalde de Benidorm, ha descobert i lamentat aquesta llacuna, que per altra banda tracta d'esmenar tan

de pressa com pot. Li consta que la seua pròpia limitació és una arma molt poderosa en mans del seu antagonista. Per això es defensa com gat panxa amunt i al·lega que Canal 9 no reuneix les condicions d'imparcialitat necessàries.

De totes maneres no s'han de perdre les esperances, per tènues que siguen. Més enllà de les voluntats dels candidats, el fet decisiu serà el curs del procés electoral. Si tal com es preveu, la sort depèn d'un grapat de vots, és molt possible que els citats a cap de llista s'avinguen a encreuar les armes al plató de la televisió, siga en l'autonòmica o en qualsevol de les privades, cosa que no deixaria de ser mortificant per a la televisió autòctona. Quan fóra arribat aquest trànsit, assistiríem a un debat en el qual cada una de les parts seria el banderer d'una de les llengües estatutàries, d'un tarannà personal molt diferent, però d'una oferta política prou semblant. I per descomptat que seria un cara a cara de gos. **J. J. Pérez Benlloch**

Les torres dels jesuïtes

Carles Dolç assegura que darrere l'estudi de detall del solar dels jesuïtes de València hi ha la construcció de tres torres de vint altures.

El 8 de maig la coordinadora "Salvem el Botànic, recuperem ciutat" es presentava en públic i, el mateix dia, la junta de govern de la Universitat de València feia una declaració que desaprova la construcció de tres torres de vint pisos en la parcel·la veïna al jardí, més coneguda com el solar dels jesuïtes. La història d'aquest afer és llarga i enrevessada. Impossibile de resumir breument. Em limitaré, doncs, a comentar alguna cosa de l'episodi darrer.

Una reivindicació ciutadana antiga ha estat que aquest "solar" (apel·latiu que a alguns ens desagrada perquè suggereix el que no ha estat ni el que hauria de ser) confirme la seua vocació d'equipament públic. Tanmateix, els que

Una simulació de les torres. Els veïns no les volen.

els varen comprar als jesuïtes sabien que feien perquè el Pla General de València de 1989 el declarà edificable. La qüestió ha estat, aparentment, parada fins fa uns mesos en què, en una nova peripècia,

els mateixos compradors aconseguïen de l'Ajuntament de València que els deixara redactar un estudi de detall per a canviar la volumetria prevista. El resultat: poder construir tres torres de vint altures en un punt ben significatiu de la trama urbana.

Estudi de detall? L'expressió designa una figura urbanística que amb tota probabilitat, suggereix al ciutadà una qüestió menor, una precisió de poc abast o quelcom així. Ací el "detall" ha estat fer aparèixer tres torres càustiques. A la parcel·la conflueixen la si-

lueta de Ciutat Vella, constituïda per edificacions de poques altures (amb les característiques cúpules blaves de València) i una trama d'illes de l'eixample amb un màxim de nou altures. A més està en pri-